

Claudio Magris, entre el plom i la ferralla

GETTY

DAMIÀ ALOU

Des de la perspectiva occidental, el nou segle està resultant un segle de pau; no perquè no hi hagi guerres, sinó perquè una de les grans troballes de la nostra civilització ha consistit a externalitzar-les cap a llocs que els grans estrategs probablement consideren "enderrats" o fins i tots "bàrbars". No hi ha dubte que el món musulmà és, ara per ara, un dels camps de batalla preferits, mentre que la guerra de Iugoslàvia, que va rematar el segle XX, es veu com un epigon innecessari de conflictes interns. Els països civilitzats ja no combaten entre ells amb canons ni matxets, sinó, com ens diu Claudio Magris al seu últim llibre, amb "les armes més poderoses del món": els diners. Escriptor, crític, traductor i professor amb una obra

sempre amb un peu a la ficció i l'altre a l'assaig – recordem el llibre que vam ressenyar no fa gaire en aquestes pàgines, el magnífic *Il·lacions al voltant d'un sabre* (Edicions de 1984) –, ens ofereix a *No és procedent* un recorregut per la crueltat i el disbarat de l'Europa del segle passat de la mà d'un misteriós personatge sense nom que s'ha dedicat tota la vida a col·leccionar armes amb la intenció de crear el que ell anomena el "Museu total de la Guerra per a l'Adveniment de la Pau i la Desactivació de la Història", un museu que suposaria un recordatori dels instruments que l'enginy humà ha ideat per fer-nos mal els uns als altres. A la mort d'aquest home, la Luisa, una dona també amb una història vinculada als esdeveniments bèl·lics del segle passat, rep l'encàrrec de fer realitat aquest somni perquè serveixi, suposem, d'exemple a la humanitat.

NO ÉS PROCEDENT
CLAUDIO MAGRIS
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ
D'ANNA CASASSAS
384 PÀG. / 20,90 €

Per crear el seu protagonista anònim, ens conta Magris que es va basar en "un triestí genial i irreductible", el professor Diego de Henriquez (1909-1974), que va dedicar tota la vida a recollir armes i material de guerra de tota mena per exhibir-lo i aconseguir així la pau. Com el protagonista del llibre de Magris, també va morir en un incendi a la nau on dormia, entre els objectes del seu museu, un incendi que va ser investigat però que mai es va aclarir. I tot i que Magris ens diu que a partir d'aquí tot és ficció, ens explica un detall de Diego de Henriquez que val la pena esmentar: convidava el desconegut que passava per davant de la seva tomba a lliurar-li l'espasa, perquè aquella espasa no pogués ferir mai més ningú.

Combinar invenció i erudició

Magris combina invenció i erudició per crear un calidoscopi en què trobem multitud de perles que s'acumulen de vegades fins a l'excés. La terrible frase de Mao Zedong: "Tota mort és una festa de la dialèctica"; la història del soldat Otto Schimek, ajusticiat per la Wehrmacht per haver-se negar a disparar contra la població civil polonesa; les bandes de delinqüents que aprofitaven els bombardejos de Londres per matar per un xilingo o només per gust. I les armes: des del *macuahuitl*, una maça de fusta de l'època dels zapotecs posteriorment utilitzada pels astèques i tots els pobles de Mesoamèrica, fins a la gran troballa: en un gran tauler sota vidre, al mig, la reproducció del bitllet de banc més gran del món, un bitllet hongarès del 1946, amb altres bitllets al voltant. Escriu el nostre col·leccionista anònim: "De les ciutats destruïdes, dels camps devastats, dels mars sotragats i rugents, s'alça un immens bolet de paper; el paper fluctua, s'escampa, oneja lleuger en el vent intoxicat". I l'escriptura de Magris –i de la seva excel·lent traductora, Anna Casasses– furgarà l'horror i l'absurd per trobar gestos nobles i singulars, una mica d'or entre el plom i la ferralla. ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

Gent cardant al Saló del Còmic

El Saló del Còmic va tancar amb un gran èxit de públic, més nombrós que mai segons la seva direcció. Alhora es va donar un cas curiós que mai no lligaríem amb el món del còmic. I encara menys amb el del Saló: acusacions de censura. Un dibuixant, Miquel Montlló, hi exhibia dibuixos de dones despullades; d'altra banda, uns joves guanyadors del premi de l'Injuve (Instituto Nacional de la Juventud) mostraven una sèrie de dibuixos pretesament provocadors entre els quals un penis amb creus tatuades i d'altres amb imatges explícites de pràctiques sexuals. O sigui, gent cardant. Els dibuixos es van treure, va haver-hi acusacions de censura, es van tornar a posar, és a dir, una mena de desordre organitzatiu, segons sembla motivat per la protesta d'un dels visitants. Bé, és possible. Una de les medalles que s'ha penjat l'organització del Còmic d'enguany, i ben merescuda, és el gran creixement de visites dels grups escolars. O sigui que els nens es trobaven amb l'homenatge al gran Ibáñez i, alhora, les imatges pretesament escandaloses.

Penis tatuats

"Papa, avui hem anat al Saló del Còmic amb l'escola i he vist un penis amb creus tatuades cap per avall". Els organitzadors insisteixen que, en altres ocasions, el que s'ha fet és organitzar exposicions separades, de manera que només ho veu qui hi entra expressament. Per què no ho van fer en aquesta ocasió? És evident que tot no pot ser. No pots atreure les escoles i alhora despistar-te a l'hora de saber com col·loques el material. Quin col·loques, no. El Saló del Còmic ha de ser tan transgressor com el gènere mateix. D'altra banda, avui en dia, ¿qui es pot considerar vexat després de veure els dibuixos, innocents, de posat gairebé acadèmic, de Miki Montlló? I pel que fa al penis tatuat (i altres dibuixos amb el penis de tema central), a hores d'ara, si hi ha un gènere en què els penis i les xones van a la fresca amb més alegria és, sens dubte, el del còmic. Donem un vot de confiança a la direcció del Saló, però els preguem que no tornin a donar excuses tan simples com la que van donar referida als dibuixos dels nois de l'Injuve ("L'exposició la van muntar ells mateixos poc abans d'obrir, no en sabíem res"). No creiem que volgues sin censurar res, però sí que potser estan començant a morir d'èxit. Sens dubte, tindran un bon motiu de reflexió de cara a l'edició de l'any que ve. ♦♦

L'APARADOR

ARA

NO-FICCIÓ

Maleïda
BERNAT GASULL
Verdaguer
Edicions

L'estiu de 1882 i el següent Verdaguer va voler trepitjar el Pirineu de cap a cap i a peu per escriure un dels seus millors poemes, *Canigó*. A *Maleïda*, Bernat Gasull recupera les llibretes de notes del poeta i torna a recórrer els camins que Verdaguer va resseguir fa més d'un segle.

MEMÒRIES

Somnis d'estiu...
ARXIDUC LLUÍS...
Ensiola

Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena, arxiduc d'Àustria, va tenir una gran relació amb Mallorca, on es va relacionar amb escriptors i erudits i fins i tot hi va dedicar diverses obres –en alemany i català–. *Somnis d'estiu ran de mar* (1912) és un bell exemple de la prosa refinada de l'arxiduc.

NO-FICCIÓ

Pantocràtor
ENRIC SOLER
Tushita Edicions

Enric Soler ha publicat sis llibres de literatura de viatges i muntanya. A *Pantocràtor* segueix les passes de Puig i Cadafalch i la "missió arqueològica" de 1907, durant la qual l'equip que dirigia va mesurar, inventariar, dibuixar i fotografiar quatre valls pirinenques plenes de vestigis romànics.